

Kaina metams 15 l., pusmečiui 8 l., 1 mėn. 1 l. 50 c.
Kareiviams per pusę pigiau.
Atskiras numeris 30 c. visiems.

Skelbimai: petto eilutė 40 c.; prieš tekstą dvigubai
:- Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė. :-

Apie naujokų išskirstymą.

Šiais metais naujokų ėmimas ir pats išskirstymas atlikta vietoj, apskrities ėmimo (šaukimo) komisijose, o ne per etapo skirstymo punktą, kaip tai būdavo seniau. Tai gerai. Tik labai negerai, kad skirstant į dalis, neatsižvelgta į naujokų formulus, kur pažymėta:

„tinka į pėstininkus“, „tinka į raitelius“, „į inžineriją“, „artileriją“ ir tt. Tas labai svarbu. Taigi, neatsižūrint į formulėrų pažymėjimus, beveik, visus „tinka į pėstininkus“ prisiuntė specialėms dalims, o tuo tarpu, tur būt, į pėstininkus pateko tinka į speciales dalis. Tas, be abejo, sudaro daug netikslumų. Taip į raitininkus, artileriją, inžinerijos dalis žmonės turėtų būti ytin parinkti. Į raitininkus tinka vyrukai vikrūs, mėgstą žirgą; gi inžinerijos dalims tas vikrumas ar stuprumas nereikalingas, bet už tai čia reikia, kad žmonės būtų daugiau prasilavinę, moką bent gerai rašyti, skaityti arba prieš stojant kariuomenėn būtų kur nors atatinkamą darbą dirbę. Dabar, į tai neatsižvelgus, gaunasi didelis mišinys — kratinys. Čia ir 3—5 klasių išsilavinimo vyrai, čia ir beraščiai, čia ir siuvėjai, ir kurpiai, ir kitoki. Gerai tai pėstininkų pulkams. Jie, gavę nemažą skaičių žmonių, išskirstis juos sulig tinkamumu į batalionus, kuopas, komandas ir baiktas daiktas. Bet kas daryti techninės kariuomenės dalims? Jos gauna labai nedidelį, apribotą žmonių skaičių, iš kurių į 9 mėn. (ar metus) turi pasidaryti sau tinkamus darbu specialistus puskarininkus: telefonistus-monterius, šoferius ir tt. Suprantamas daiktas, kad iš beraščių, ir prie geriausių norų ir pastangų tinkamų specialiam darbu darbininkų padaryti negalima. Jeigu jau iš tokių ir padarytumei telefonistus, telegrafistus arba šoferius, ar kitokios rūšies specialistus, tai kiek iš jų naudos susilauktum?

Palangos išvadotojai nuo bermontininkų. 1919 m. užplūdo mūsų Palangą bermontininkai. Kalbėjo tarpe savęs daugiausia rusiškai. Buvo jų apie 30 — 40 vyrų. Neleido žmonėms eiti gatve, tuojaus šaukė: „neidi, streljat budem“... Turėjo savo „štabą“, arsenalą su daug šovinių ir rankinių granatų. — Buvusi latvių valdžia — milicija — pasišalino; vienas tik persirėdęs paliko, šautuvą užslėpęs. Mūsų kariuomenės dalis buvo už 12 kilom. — Kretingoje. Palangos gyventojai slaptai pasiuntė Kretingon prašyti pagalbos. Mūsų šaukė XI - 23 d., apginklavo vietinius savanorius (buvusius rusų kariuomenėje), dar porą latvių, ir po karštos kovos išvijo nevykusius okupantus link prūsų sienos. Prie pat „Vaidilutės“ vilos buvo šaudymas: čia mūsų savanoris pašovė bėgantį priešą. Mūsų šaukė be'alsvėn paėmė 4—5. Kiti pabėgo. Iš karto bermontininkai labai spyrėsi ir granatas mėtė. Su mūsų šaukė išbuvome 4 — 5 dienas. Paskui vėl grįžo latvių valdžia. 1921 m., kaip jau žinoma, Palanga sulaukė savo kariuomenės ir visi mūsų vargai pasibaigė
B. Knabikaitė.

Kasgi dabar daryt? Štai kas: dabar kaip tik po trijų keturių mėnesių naujokų apmokymo pakeisti žmones iš pėstininkų į dabar esančius specialėse dalyse. Tas pakeitimas ar papildymas tinkamesniais žmonėmis mokomąsias speciales dalis, kur išėina savo rūšies specialistai puskarininkai, be abejo atneštų nemažą naudą. Tik reikia kiekvienam tuo klausimu susirūpinusiam, padaryti atatinkami žingsniai.

Ltn. Petrauskas.

Didžiojo karo dainos.

Turime daug gražių liaudės dainų. Jų tarpe nemaža yra tokių, kurios dainuoja kokius nors svarbius visam kraštui įvykius, kokius istorinius atsitikimus, dideles su priešais kovas, karus, bado ar šiaip kokių nelaimių metus. Didysis Europos karas negalėjo nepalikti žmonėse gilių įspūdžių.

Gražių dainų, kurias sudėjo liaudis karo metais arba po karo, rasim kiekviename Lietuvos kampelyje. Jas reikia branginti, surašinėti ir rinkti, kad nežūtų. Liaudies dainos, kad ir gražios, neilgai būna mėgiamos ir dainuojamos; jas greit išstumia naujosios rašytinės dainos. Todėl, kas tik kokią karo metų dainą žinom ar išgirstam, privalom surašyti. Tai amžinai liks didžiojo karo metų Lietuvoje atminimui. Kai kas jau turi didokus tų dainų pluoštus surinkęs. Nereik atsilikti ir kitiems. Surinktos dainos greit bus išspausdintos. Visas surašytas dainas prašoma siųsti ant rašu: Kaunas, Lietuvos Universitetas, Kraštotyros Draugijai.

J. Norkus.

Visos Kauno įgulos dalys nuo kovo 1 d. gauna „Lietuvą“ tiesiog iš Redakcijos sulig laikraščiams gauti įgaliojimais, kuriuos jau yra gavusios iš Karo Mokslo Skyriaus. Jokio pranešimo skyrium į dalis apie tai padaryta nebus

Kareivių švietimas Čekoslovakų kariuomenėj.

Labai svarbi čekoslovakų kariuomenės užduotis, tai bendras kareivių švietimas ir analfabetų mokymas.

Kariuomenės vadovybė dalyse organizavo ypatingas analfabetų mokyklas. Tos mokyklos privalo savo auklėtinius kelti ne tik kariškai, bet, ir duoti jiems pradinį išlavimą.

Praeitais metais buvo ištirta 3149 buvusieji analfabetai. Jau šis skaičius parodo, koks aukštas analfabetų nuosimtis yra čekoslovakų kariuomenėj. Iš analfabetų atsakymų matyti, dėliai kokių priežasčių jie buvo likę analfabetais iki pastojimo kariuomenėn. Vieni aiškino, kad abudu tėvai Amerikoje ir dėl to turėję dirbti namie, kiti, kad nebuvo arti mokyklos, kad mokytojas miręs ir t.t. Įdomu, kad išėję vaikais į Ameriką, grįžo iš tenais analfabetais. Čigonai, kurių buvo 86 analfabetai, į klausimą, kodėl jie nemoka skaityti ir rašyti, trumpai atsakydavo: „aš čigonas!“ Be to, 110 analfabetų dėl jų įgimto negabumo ir kariuomenėj visai nebuvo galima išmokyti skaityti ir rašyti. Iš 3.149 analfabetų 1821 išmoko skaityti ir rašyti labai gerai, gerai ir patenkinamai.

Analfabetų apmokinimą veda karininkai, puskarininkai ir kareiviai, kurių tarpe yra tikrųjų mokytojų. Analfabetų mokymas kariuomenėj yra sunkus ir milžiniškas darbas, kurį gali suprasti tik užsiimantieji tuo darbu. Mokytojai turi daug kantrybės padėti, kol tikslo pasiekia. Pastaruoju laiku kareivių švietime bei mokyme padarytas didelis žingsnis pirmyn, nes nuo š. m. sausio 1 d. visas kareivių švietimas bei lavinimas įgulse centralizuotas. Šis centralizavimas be abėjonės palengvins kareivių mokymą bei švietimą.

(Iš „Prager Presse“)

Karo Mokslo Skyrius drauge ir „Kario“ Redakcija persikėlė į naują butą: Nepriklausomybės Aikštė (Gedimino g-vės 34 Nr.). Dabar „Kario“ telefonas šaukiamas per Vyr. Štabo centrą.

Latvių kariuomenėje.

Paskutiniu laiku Latvių kariuomenės viršūnėse įvyko permainų. Permainoms buvo, žinoma, ir priežasčių. Skirtumas tarp kario ir piliečio buvo gana giliai šaknis įleidęs Latvių kariuomenėje. Nekarta buvo pastebėta nesusipratimų tarp kariškių ir civilių, bet jie turėjo mažos reikšmės ir būdavo be didelių sunkumų likviduojami. Bet sausio mėnesį įvyko didelis tarp Liepojaus garnizono karininkų ir kelių Seimo narių socialdemokratų incidentas. Traukinyj karininkai puolė socialdemokratų ir būk, norėję juos nušauti. Latvių Seimo dauguma rado, jog karo vadovybė į šiuos ne-normalumus mažai kreipia dėmesį arba negali jų nugalėti, todėl prisiėjo atsistatyti karo ministeriui Duce-nui sykiu su generalio štabo viršininku. Visi į incidentą įmaišyti karininkai paleisti iš tarnybos ir atiduoti teisman.

Vieton Duceno yra Seimo daugumos išrinktas pulkininkas leitenantas Birkenšteinas. Sausio m. 28 d. jis pradėjęs eiti savo pareigas, susipažino su visais karo ministerijos skyrių viršininkais, su Rygos garnizono viršininku ir kit., kurie specialiai buvo atvykę naujam ministeriui persistatyti.

Naujas Latvių karo ministeris yra gimęs 1888 m. Kuržemėje, baigęs Rusijoje realę mokyklą ir ekonomijos fakultetą Kieve. 1915 m. baigė Kievo 2 praporščikų mokyklą, dalyvavęs Rusuose Latvių šaulių pulkuose ir 1919 m. kapitono laipsniu pastojęs Latvių kariuomenėn.

Naujam karo ministeriui pavesta žiūrėti, kad tarpe karininkų įvesti tobulesnę ir geresnę drausmę, kad visi karininkai, kurie tik pakelsią visuomenėj nesusipratimus, incidentus, būtų atitinkamai baudžiami. Todėl ministeris, darbą pradėdamas, išleido savo pirmą kariuomenėi įsakymą. Draudžiama:

- 1) priklausyti ir skaityti kurios nors sąjungos, grupės, organizacijos, partijos ir t. t., kurios turi politinį pagrindą;
- 2) būti arti, ar kaip nors dalyvauti susirinkimuose, kur nagrinėjami politikos klausimai;
- 3) varyti bile kokią priešvalstybinę agitaciją;
- 4) dalyvauti bile kokiuos nors susibūrimuose, manifestacijose kokios tai nebūtų.

Šis įsakymas liečia ir tuos karius, kurie, būdami apsaugoje, nešioja uniformą.

Kariai gali priklausyti tik toms draugijoms, kurios neturi politikos spalvos ir tai jei leis dalies viršininkas.

Visiems kariams draudžiama bile kur nors turėti viešą prakalbą įvairiose temose be savo viršininko leidimo. Be to, neturi nei vienas viršininkas duoti spaudai žinių iš savo srities darbo be atitinkamo aukštesnio viršininko sutikimo.

Negalima viešai rašyti apie karius, arba garbinti juos be tam tikro savo vyresnybės sutikimo.

Karo ministeris, kalbėdamas su „Latvijās Kareivis“ bendradarbiu labai nusiskundė, jog Latvių laikraščiai, paskutiniu laiku per daug pradėję karininkams įvairius užpuldinėjimus daryti ir jiems nepasitikėti, todėl jo nuomone, spaudai reikėtų kariuomenės reikaluosna nesisikišti, kad tuo būdu karių neįtraukti į politikos verpėtus. Ministeris dėsiąs pastangas karininkų bei kariuomenės garbę ginti.

Kariuomenės organizacijos tobulinimas pasiliks toks, koks buvo iki jo; jis, ministeris, kreipsiās daugiau dėmesį į karininkų ir instruktorių specialį ir technikinį mokslą. Karo mokyklos auklėtinius nori taip išauklėti, kad jie būtų įgiję naujausių karo srityje žinių ir, kad būtų geri kareivių auklėtojai.

Kareivius laisvalaikį stengsis labiau sportu ir bendru mokslu sudominti, todėl norįs prie šio darbo pritraukti prityrusių pedagogų. Šiaip nė jokių kariuome-

nėje ypatingų permainų sulig spaudos ir pačio ministerio pareiškimo nebūsią, o visas karo srityje darbas eisias kaip ėjas iki šiol.

Vice-ministeris pulkininkas Laiminis irgi atsistatydino — jo vieton paskirtas generolas Ezevinš, kuris yra baigęs Vilniuje karo mokyklą ir generalio štabo akademiją. Rusuose jis buvo įvairiose divizijose štabo viršininku, o iki šiol karo tarybos narys; jis esąs pasižymėjęs, kaip geras karo srityje žinovas ir specialistas.

Pulk. Laiminis grįžo darbuotis universitetan, kaip geodezijos docentas. A. Dilys.

Vokietija.

Kapitonas Šimanskis, pabrėžęs, kad Vokietija siekia valstybinės nepriklausomybės užtikrinimo ir savo 1914 metų didybės grąžinimo, paduoda žinių apie faktinę vokiečių kariškos organizacijos padėtį:

I. Kariuomenė (Reichswehr).

Manevrai. 1-ji Kavalerijos Divizija Altengrabov (Rytų Prūsai) apylinkėse š. m. 12-15/VII atliko lauko pratimus kartu su dviem pulkais lauko artilerijos ir 4-u raitos artilerijos pulku.

VIII/25 atlikti manevrai Malburgo apylinkėse. Vienu laiku prie Piluvos (II Wehrkreiss) buvo vykdomi lauko tarnybos pratimai. Nuo 1923-IX-1 d. I pėstininkų divizija atliko 14 dienų manevrus rajone Arys—Johannisburg.

Dislokacija. Bavarijos kariuomenės dalys iškeltos šiaurės Vokietijon, o Bavarijoj sutalpinta kariuomenės dalys iš Saksonijos. Šios permainos atliktos, be abėjo, politiniais samprotavimais.

Bendra organizacija. Tikrosios tarnybos puskarininkai stoja policijon (Schupo), nepaisant 12 metų pasižadėjimo tarnauti kariuomenėje. Vietoj išėjusių stoja nauji asmens. Tokiu būdu tvarkomas nuolatinis kariuomenės papildymas. Schupo organizuotas grynai kariškais pamatais.

Kariška literatūra ir leidiniai. Neskaitant visokios pakraipos (išskyrus, žinoma, kairiuosius ir ko-

munistus) spaudos, kuri talpina skaitlingus ir labai įdomius specialiai karinius straipsnius, reikia pastebėti, kad knygų leidimo įstaigos (ypatingai Mittler und Sohn) vis daugiau ir daugiau gamina karo literatūros atskirų knygų ar tai periodinės spaudos formoje.

Bendrai imant, reikia pabrėžti, kad karo rašyboje dalyvauja labai didelis skaičius karininkų, kas aiškiai parodo, jog ir čia viskas vykdoma gerai sugalvotu planu.

II. Policija (Schupo).

Bendra organizacija. Pokarinė policija (Schutzpolizei, žalia, Stadtpolizei, prieškarinė — mėlyna) organizuota į pulkus, o pastarieji į batalionus ir kuopas. Schupo yra ginkluota visiškai kariniai ir aprūpinta gurguolėmis ir automobilių parkais. 14 dienų karinis lavinimas (kareivinėse ir lauke) atliekamas kiekvieną kartą po 2 savaitių policinės tarnybos. Visa tai daro iš Schupo grynai karinę organizaciją, kuri stiprinama nuolat atvykstančiais karininkais ir puskarininkiais iš kariuomenės dalių (Reichswehr).

III. Organizacijos kariškai — civilės.

Manevrai. Pirmąjį liepos mėnesio pusėje buvo atlikti 2 savaitių manevrai su Rytų Prūsų kariškai — civilėmis organizacijomis: pėstininkų, kavalerijos ir artilerijos vienetomis. Dalyvavusieji buvo ginkluoti ir aptaisyti nauja medžiaga. Manevruose dalyvavo: *Schützengilde Vaterländischer Verein, Verein der Leibhusaren, Schlageter Verein der Fussartilleristen, Garde Verein, Mackensen Verein, Lettov-Vorbeck Verein, Schlesier Verein, Winzig von Kniprode, Krieger und Militär-anwärterverein*. Galima spėti, kad bendras šių organizacijų skaičius siekia 300.000 žmonių.

Prie 19 bataliono (Bavarija, Kempten, Geb. Jeg. Bat. 19) organizuota kariško lavinimo sąjunga „Bund Bayern und Reich“ jauniems, baigusiems vidurines mokyklas vyrams. Įdomu, kad Miuncheno laikraštis „Münchener Post“ buvo uždarytas vienai savaitei už tai, kad minimus mankštinius pavadino „žaidimu į kareivūkus“.

„Stazgarder Wach- u. Schliessgesellschaft“ darė karinius pratimus lauke, pridengdamas juos ūkio produktų saugojimu nuo vogimo.

Vyr. ltn. Pyragius.

Sportiniai bėgimai.

Ižanga.

Ėjimas ir bėgimas iš senovės yra žinomi, kaip geriausi būdai žmogaus kūnui lavinti. Ėjo ir bėgo mūsų protėviai, žinoma, ne kad lavinti savo kūną, bet ieškodami sau maisto ir apsisaugodami nuo įvairių pavojų.

Dabar dauguma žmonių yra gyvenimo pririšti prie vienos vietos, proto darbas dažnai neduoda galimybės dirbt raumenims, žmonės darosi nejudrūs — sustingę, gi dažnai dėl tos pačios priežasties ir liguisti. Judrumas gi ir miklumas žmogui reikalingi, nes, nekalbant jau apie sveikatą kiekvienam gali pasitaikyti, kad greitos kojos arba smarkus šuolis išgelbės jį nuo mirties arba išves iš labai neaiškios padėties.

Taigi, nekalbant jau apie specialiai bėgimu užsiiminėjančius sportininkus, kurie pripratina save, dažnai besitreniruodami, ilgam arba greitam bėgimui, savo kūno lavinimas turi dar ir grynai praktikinės vertės. Bet klausimas, ar kiekvienas mūsų vyrų, nekalbant jau apie moteris, įstengs, ištikus reikalui, prabėgti vidutiniu greičiu nors pusę kilometro? Drąsiai galima atsakyti, kad ne kiekvienas. Kodėl gi taip yra? Gal todėl, kad jis nesveikas? Visai ne. Daugelis sveikiau- sių vyrų negali nors šiek tiek bėgti iš priežasties savo sudribimo, nejudrumo.

Be praktikinės reikšmės bėgimas turi dar ir higieninę. Bėgimas, kaip nevienu kita sporto šaka, simetriniai stiprina visas kūno dalis, ypač kojų raumenis, sausgysles, širdį, plaučius ir krūtinę. Be to, bėgimas pratina įtempt savo valią. Bėgimas prašalina bereikalingus taukus, kurie žmogų tik apsunkina, nesuteikdami jam nei patogumo, nei, ypač gražumo.

Bėgimas taip pat yra reikalingas ir tiems asmenims, kurie lavinasi kurioj nors kitoj sporto šakoj, pavyšiuose. Kiekvienas geras šokikas yra drauge ir neblogu bėgiku.

Bėgimas yra visiems prieinamiausia sporto šaka, nes nereikalauja, kaip kitos sporto šakos, kokių nors specialių įrankių.

Jis yra daugiausia ir publikos mėgiamas, nes rungtynėse publika niekuo taip nesijdomauja kaip bėgimais.

Žodžiu bėgimai jungia savyje visus „kūno kultūros“ reikalavimus su praktiniu jų pritaikiniu ir estetika.

Bėgimai, atsižvelgiant į bėgamą atstumą, skiriami į tris rūšis: *trumpieji bėgimai, vidutinių atstumų bėgimai ir ilgieji bėgimai*.

Prieš nagrinėjant visus tuos bėgimus atskirai, reikia pabrėžti, visi jie bus nagrinėjami, imant pagrindan rungtynių bėgimus, nes tuomet jų ypatybės aiškiau apsiereiskia ir todėl jie bus lengviau suprantami.

I. Trumpieji bėgimai.

Trumpaisiais bėgimais (sprintais) vadinama labai smarkūs, įtempti bėgimai, atstumų nuo 50 iki 400 mt.

IV. Bendra organizacija.

Pastaruoju laiku karškiai — civilės organizacijos pertvarkytos tokiu būdu, kad jos nariai yra sugrupuoti, atsižvelgiant į jų ginklo rūšį ar tarnybą. Tuo būdu sudaryta pėstininkų draugija, kalnų dalys, kavalerijos, artilerijos, lakūnų, geležinkeliečių, gurguolių, sanitarijos, veterinarijos, ūkio tarnybos ir t. t.

Čia matomas aiškus noras palengvinti mobilizaciją. 1923-VII 21 ir 22 Bavarijoje — Ingolstadte buvo žuvusiems Bavarijos inžinierių — sapierių korpuso kareiviams paminklo atidarymas.

Š. m. VII 4, 5 ir 6 buvo organizuotas lakūnų suvažiavimas, į kurį atvyko ir tie buvusieji lakūnai, kurie dabar yra užsienyje.

IX/24 Bavarijoje susirinko visų Vokietijos kariškiai — civilių organizacijų atstovai.

Gen. Kraft von Dellmensinger (buvusis Alpių Korpuso Vadas) organizavo senos armijos atminimų dieną.

Naujai susidarė draugija „Ormgurd“, kuri jungia visus puskarininkus, likusius ištikimais senai tvarkai ir studentų, — monarchistų draugiją.

Iš pirmųjų dėl Nepriklausomybės kovų.

Ten dalyvavo arti 20.000 minimo korpuso karių. Kartu buvo atlikti parodomieji pionierių manevrai (Reichspionier Truppe) prie Dunojaus.

Baigiant XIII gimnastų suvažiavimą Münchenan atvyko arti 3.000 narių draugijos „Stahlhelm“, tarp kurių daug buvo ir iš Rytų Prūsų.

Tame susirinkime nutarta galutinai nutraukti ryšiai su Hittlerio organizacija (Hakenkreuzler).

Organizacija „Stahlhelm“ siekia nedalijamos Vokietijos sudarymą su Hohenzollerais. Stahlhelmo centras yra Magdeburge.

Aukštojoje Silezijoje draugija „Selbstschutz“ reorganizuota ir pavadinta „Landeschutzenbund“. Centras draugijos Opol.

Esančią A. Selezijoje draugiją „Heimatsverbund“ galima laikyti „Landeschutzenbund“ draugijos rezervu.

Organizacijos užsienyje. Bavarija, kurioje susidarė tautinių organizacijų liždas, palaiko nuolatinius ryšius su Austrija, Vengrija ir Čekoslovakijos vokiečiais.

Įsidėmėta ir „Baltijos Junkerių“ organizacija, kuri š. m. birželio mėn. laikė Karaliaučiuje konferenciją.

Tie atstumai yra bėgami su didžiausiu greitumu (100 mtr. 11 sek. 200 mtr. 23-24 sek. ir t. t.) Šie bėgimai skaitomi lengvais, nes organizmo įtempimas yra nors ir didelis, bet visai trumpas, todėl ši bėgimų rūšis yra prieinamiausia visiems už abidvi kitas.

Kitas dalykas — bėgimo greitumas. Šis priklauso nuo grynai fizinių kiekvieno asmens privalumų. Aišku, kad greičiausia atbėgs tas, kursai galės ir mokės trumpam bėgimo laikui įtempti visas esamas pajėgas. Panagrinėsim šį bėgimą smulkiau.

a) Startas.

Bėgimo pradžia yra vadinama iš anglų kalbos paimtų žodžių „startas“. (Startu vadinasi linija, nuo kurios pradeda bėgti). Tas startas ir yra svarbiausia trumpųjų bėgimų dalis; todėl jisai privalo būti nuo dugniausiai išstudijuotas, kaip teoretiniai, taip ir praktiniai. Amerikiečiai bėgėjai, tiesa, baigiantieji suimtį savo rankas visus pasaulinius bėgimų rekordus, startuoja kasdien nemažiau 10-12 kartų. Juo greičiau pašoka bėgti, juo daugiau šansų yra atbėgti pirmuoju.

Pastebėta, kad bėgėjai mažo ūgio dažniausiai iš karto greičiau pašoka bėgti, negu didelio ūgio. Tas faktas kai ką privedė prie klaidingos išvados, kad geras startuotojas būna gimęs ir todėl išsilavinti startuoti, arba teisingiau pasakius, greitai paimt startą esą galima tik įgimusiems.

Praktika gi parodė visai ką kitą. Jeigu tam bėgėjui, kurs yra starte, galima sakyti, išstudijavęs, yra išnagrinėjęs pradžios judesio ir priešinimosi tam judėjimui

teorijas, iškart geriau sekasi startuoti, negu kuriam nors kitam, tai yra visai normalus apsišėškimas, kuris anaiptol neįrodo, kad geras trumpas bėgimo startas, su maksimaliu savęs išnaudojimu ir pažinimu, yra pasiekiamas tik turintiems įgimtus tam privalumus. Bendrai, kiekvienoje sporto srityje retai galima rasti rubežių, kurio žmogus negalėtų pasiekti, atatinamai besitreniruodamas. Žinoma, vienam reikės treniruotis ilgiau už kitą, nes įgimtas palinkimas ir kūno savybės visur vaidina didesnę ar mažesnę vaidmenį. Ir tik pasiekęs „viršžmoniškų“ rezultatų yra gimęs atletas, su kuriuo visiems kitiems rungtinijuoti nėra prasmės.

Nenusimanančiam trumpuose bėgimuose rodosi keista, kad bėgėjai prieš pradėdant bėgti susirėčia, priklaupia, pridūdami savo kūnui labai nepatogią bėgimo pradžią padėtį. Bet tikrenybė yra priešingai, nes iš susirietusios padėties bėgėjas pradeda bėgti, nelyginant strėla, išleista iš lanko.

Dažniausiai vartojama starto technika yra sekanti. Bėgikas eina prie pažymėtos ant žemės starto linijos, užima ten sulig burto tekusią jam vietą ir pastato savo stipresnę koją (nes viena koja visuomet būva labiau išlavinta ir todėl stipresnė už kitą) taip, kad jos pirštai stovėtų už linijos atstumo 30—50 cent. Antra koja statoma užpakaly pirmos, apie 50 cent. Toliau bėgėjas klaupia ant užpakaly stovinčios kojos kelio taip, kad tas kelias atsiranda šalia pėdos prišakinės kojos, ir atsiremia rankų pirštais į žemę toje vietoje, kur

Šios konferencijos vardu š. m. VII/11 išleistas atslėpimas į Rytų Prūsų, Estijos ir Latvijos vokiečius, raginas vokiečių elementus ankštai susitelkti ir priešintis „laikinių“ valstybių valdžiai, rinkti žinių apie jų kariuomenių organizaciją ir t. t. (Šis vokiečių planas buvo paskelbtas Latvijos ir Estijos laikraščiuose).

Vokiečių Atstovybės Taline žinių atšaukimas, kad minimos organizacijos yra šelpiamos vokiečių valdžios, tik ryškiau parodo sumanvto darbo planingumą.

Nors atviras kapit. Heiso kurstimas (Draugijos Reichsflagge) ne gali būti laikomas rimtu (Kap. Heiss ragino Bavariją pulti Vokietiją, nepildyti Versalės taikos sutarties, griebtis ginklo prieš Prancūziją), tačiau reikia pabrėžti padarytą žymią pažangą armijos organizacijoje, taip ir santykių sutvarkime tarp visuomenės ir kariuomenės.

(„Bellona“ 1923-XII.)

Vyr. leit. Grinius.

Radiotelegrafija, jos esmė ir šių dienų stovis.

(Žiūr. „Kario“ 7 Nr.)

V.

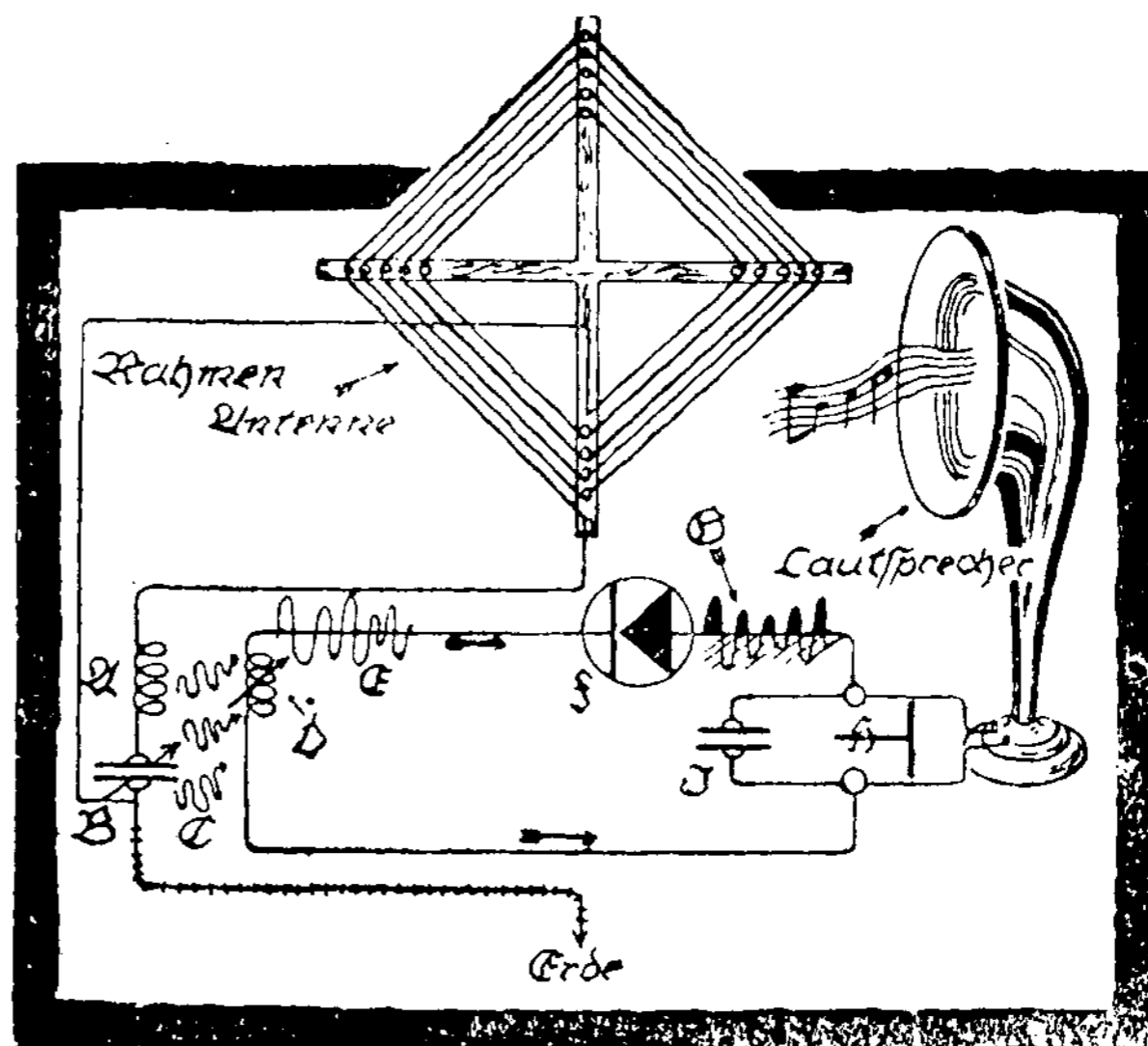
Radioimtuvai.

Prietaisai, kurie radiosiųstuvų siunčiamas radiogramas (radiotelegrafu siunčiamas telegramas) priima, vadinasi *radioimtuvais*.

Trumpai peržiūrėsime paprasčiausią *detektorinį radioimtuvą* (Brėž. šiame Nr.)

Oru ateinančias elektromagnetines bangas sugauna antena. Čia parodyta ne žinoma jau mums radiosiųstuvuose vartojama aukšta (iki 200—300 mtr.) antena, o maža *rėminė* antena. Ji yra maža, labai patogi, vos tik 1—3 metrų aukščio. Patogiausia ją galima pasistatyti ant stalo, laikyti plaukiojančiame laivelyje ir kitur, todėl ji po išradimo per trumpą laiką labai išsiplėtojo. Antenoje elektromagnetinės bangos iššaukia elektrinius virpėjus. Tie virpėjai eina per špulę *A* ir kondensatorių *B* į žemę (piešinys: *Erde*). Prabėgdami špulę *A*, virpėjai ir kitoje arti esančioje *D* špu-

lėje iššaukia vienodus virpėjus, iš tos špulės virpėjai skleidžiasi viela toliau ir pakliūna į prietaisą, *detektorium* vadinamą (*F*). Detektorius iš labai tankių, labai greitų virpėsių padaro virpėjus nebe tiek tankius. Iš visos virpėsių grupės (*E*), palieka kaip ir bendrą tik vieną jų pusę (*O*), kuri briežinėlyje juodai parodyta; kita gi pusė — užbraukyta, — kaip ir panaikinama. Įjungus už detektoriaus telefoną *H*, jo membrana (plona, geležinė plokštelė) įvirpinama tokiu pat taktu ir tankumu, kokie yra atėję, sugauti elektromagnetiniai virpėjai (bangos), o kadangi pastarųjų forma ir taktas

Paprasto detektorinio radioimtuvo skema. Paaiškinimai: Rahmen-Antenne = rėminė antena, Erde = žemė, Lautsprecher = garsiai kalbantis telefonas.

priguli nuo telegrafavimo takto (kiekvieną kartą tik pa-paudus telegrafo raktą, elektromagnetinės bangos sužadinos), tai ir telefonas išduos garsus trumpesnius ar ilgesnius, taškus, arba brūkšnelius.

Jeigu radiosiųstuve vieton paprasto telegrafo rakto įjungti mikrofoną, tai vieton radiogramos galima siun-

išbrėžta starto linija. Reikia pastebėti, kad teisingas kojų pastatymas galimas tik gerokai pasipraktikavus.

Dažnai, ypač e-ant bėgėjams nevienodo ūgio, kojų padėtis reikia pakeisti, idant suvienodinus bėgikų padėtį: bėgėjai ilgomis kojomis privalo patraukti jas atgal, trumpų gi kojų bėgėjams leidžiama patraukti kojas arčiau starto linijos. Nustačius bendrą teisingą startuojančių padėtį, paprastai peržiūrima kiekvieno bėgėjo padėtis atskirai, kreipiant dėmesį į kojų ir rankų pirštų padėtį. Po to iš varginančios tupinčios padėties bėgėjai atsistoja ir bėgamųjų kurpių (bėgamos kurpės—specialės odinės—su vinimis paduose ir be kurpų) pagalba išsikasa tose vietose, kur turės stovėti kojų pirštai, duobutes. Šia maža pagelbine priemone naudojama tam, kad davus kojomis geresnį atsparos tašką, geriau—plotą, pradėdant bėgti. Duobutės kasamos tokio didžio, kad į jas lengvai tilptų kojų pirštai.

Išsikalus duobutes starto teisėjas komanduoja „pasiruošt bėgimui“. Šią komanda bėgėjai užima savo vietas (atsiklaupia). Kaip tik visi užėmė savo vietas, seka antra komanda: „domel“; keletui sekundų praslinkus seka šūvis; yra tai dažniausiai vartojamas ženklas pradėti bėgti. Tarp paskutinės komandos „dome“ ir šūvio privalo būti pauza ne trumpesnė 2 sekundų. Niekas neturi teisės pirm šūvio peržengti koja arba perkelti ranką per starto liniją.

Su komanda „dome“ visas kūnas pakeliamas truputį aukščiau ir jo svoris perduodamas ant pirmos stovinčios kojos. Keliant kūną aukščiau ir paduodant pir-

myn, užpakaly esančios kojos kelias pakeliamas nuo žemės, bet koja visai neištiesiama, tik lieka pusiau sulenkta.

Perduodant kūno svorį ant priešais stovinčios kojos, jis paduodamas kiek pirmyn ir tuomet rankų pirštais labiau remiamasi į žemę, kad palengvinus kiek kojai. Tuom laiku priešaky stovinčios kojos raumenys privalo būti taip įtempti, kad šūvį nugirdus, ji galėtų didžiausia jėga pastumti kūną pirmyn. Galva privalo būti iškelta kiek aukščiau, akys nukreiptos į finišo (finišas — punktas, kur baigiasi bėgimas) juostelę.

Įdeale kūno padėtimi startuojant galima vadinti tokią padėtį, kuomet liemuo yra tik paduotas pirmyn (pakilus po komandos dome), kad bėgėjas tik tik laikosi nepersisverdama pirmyn. Bet kadangi pauza tarp „dome“ ir šūvio yra visada labai trumpa, tai minimasis padavimas kūno pirmyn eina drauge su šūviu ir todėl veikia paprastai ne stabdančiai, bet pagreitinanti. Žinoma, perdavimas liemens centro svorio privalo būti atliktas taip, kad užtęsus teisėjui šūvį, galima būtų išlaikyti lygsvarą ir nesuklupti. Jeigu gi bėgėjas paduos kūną pirmyn per greit, tai, pajutęs, kad jis griūva pirmyn, stengsis susilaikyti, tuo gi laiku įvyks jau šūvis ir žinoma, toks startuotojas pašoks paskutiniu metu ir tuo pralaimės porą metrų.

Šis startavimo būdas, savo kilmės dėliai, vadinamas amerikonišku arba žemu startu. Dabar toliaus. Šūvio garsui palietus bėgiko ausį, šis didžiausia energija tiesia priešakinę koją, drauge smarkiai atsistumdama užpakaline ir rankų pirštais, tuo pašalinamas

tinėti koncertus, paskaitas, dainavimą, pasikalbėjimus ir, bendrai, viskas, kas paprastu telefonu galima siuntinėti.

Čia aprašytas detektorinis radioimtuvas taipogi geriausiai priima radiotelefonavimą: kalbas, muziką, dainas ir t.t. Kad priimtos dainos, muzika ir kt. būtų girdėti ne tik vienam asmeniui, o ir daugiau žmonių kartų galėtų klausytis, jungiamas vieton paprasto telefono, *garsiai kalbantis telefonas*.

Detektorinis radioimtuvas tinka tik *gestamoms* bangoms ir *radiotelefonui* priimti, o gi negestamos bangos priima imtuvai su jau žinomais mums katiniais vamzdeliais.

Karių fizinio lavinimo sistema.

Šita kryptimi nūnai daugelio karių galvojama. Nors tuo klausimu turime karių at-tovų susivažiavimo bendrą nusistatymą, kurs pasireiškė 1922 m. [s. Kar. 153 Nr., bet gi vis dar rūgimas vyksta, o patys to įsakymo pradmens beveik pasyviai glūdy... popery.

Tam yra kelios priežastys: 1) Vadovybė *lig šiol* ėjo viena kryptimi, būtent: teoretinai išdirbti karių fizinio lavinimo sistemą, ir savo laimėjimų nekūnyjo kursuose, Karo Mokykloje ir k. 2) Kadangi nustatyta nauja fizinio lavinimo tvarka remiasi mažai Lietuvos težinoma prof. Lingo racionale gimnastikos ir sporto sistemos *metodika*, tai aišku, jog ji turi savaimingo pasipriešinimo.

Bet, žinoma, šitos priežastys, priimtos įsakymu 153, sistemos negali pakeisti, tik atidelfoja jos pritaikymą. Kas gali pakitėti, tai mankštų laikas; jis bus ir turi būti taikomas vietos sąlygoms, kuriomis mažai vaduotasi nustatymus sudarant.

Kai del kitų pakaitu, tai pirma reikia sugriauti argumentus, kurie gina prof. Lingo sistemą, *kaipo pagrindą* lietuvių fiz. lav. sistemai, kurie buvo mano sakyti kalbamam susivažiavime ir išdėti „Mūsų Žinyne“ 8, 9, 11, 17 N. Be to, tektų skaitytis ir su tuo faktu, kad Lingo sistema priimta ištisa ar tik jos pagrindai daugumoje Europos valstybių, net Graikijoje, Turkijoje, taip gi Suvienytose Amerikos Valstybėse, Argentinoje ir k.

Sąmoningas oponentas yra „Kariuomenės auklėjimo ketvirtadalis“ autorius („Kario“ 7 Nr.). Labai

suklupimo pavojų. Rankomis mosuojama atatinkamai kojų darbui, t. y. išmetus kairiąją koją pirmyn, o kairioji ranka atmetama atgal ir priešingai. Kadangi energingas mosavimas rankomis pridūoda daug pajėgų kūnui, tai norint, kad mosavimas būtų galimai energingesnis reikia rankomis mosuoti ne prieš save, bet pagal šonus, lankstant jas alkunėse, bet neužmirštant judinimo ir pečiuose. Kumštys privalo būt stipriai sugniaužtos.

Daugelis bėgėjų daro didelę klaidą, tuojaus po šūvio pakeldami aukštyn savo liemenį ir tuo ištiesdami visą kūną.

Kitai variant, iš susirietusios padėties staiga pereina tiesiojon padėtin. Tuo kūno tiesimu nustojama visų patogumų, kuriuos teikia žemas startas, o taip pat bereikalingai aikvojamas brangus laikas ir jėgos. Visuomet pradedama bėgti susilenkus, lyg išneriant iš starto linijos ir tik bebėgant pamažu išsitiesiama.

Kiekvienas bėgėjas turi stengtis startavime save taip ištobulinti, kad iš šono žiūrint atrodytų, lyg jisai nuo starto nučiauzia, bet nenušokā. Betgi reikia pastebėti, kad pirmarūšiai bėgėjai pradeda bėgti ne „nučiauzdami“, bet darydami vieną dideliausį šuolį pirmyn. Šis startavimo būdas yra pavienių asmenų individualškumas ir plačiau nevertojamas, visuomet gi yra vartojamas vadinamasai „nučiauzimas“.

Profesionalai bėgėjai yra prasimanę būdą, pagreitinantį startavimą. Deja šis būdas labai platinasi trumpųjų atstumų geresnių bėgėjų tarpe, bet, neatsižvelgiant į tai, jie yra griežtai smerktinas. Tai yra vadina-

mas „startavimo paankstinimas“. Jo ypatybės apsi-reiškia tuomi, kad sukmandavus „domė“, bėgėjas, palaukęs vieną akimirksnį pašoka iš vietos, žinodamas, kad tuojaus bus šūvis. Tasai jo pašokimas dažnai ir supuola su šūviu ir yra šūvio užmaskuojamas, užtrinamas. Toks pašokimas duoda bėgėjui 1-2 mtr. pirmenybės prieš kitus. Jeigu pasitaiko, kad starto teisėjas yra akylus ir spausdamas revolverio šuniuka neužsimerkia, tai jis gali ir pamatyti tą bėgėjo ankstyvumą. Tada teisėjas nebaigia spauti šuniuko ir toksai bėgėjas, žinoma, nebesusilaiko ir padaro porą žingsnių. Tada startuojama išnaujo, gi toks pašokimas skaitoma „karščiaivimu“. Bet visgi toksai bėgėjas ir antrą ir trečią kartą daro tą patį ir arba būna diskvalifikuotas (kas atsitinka rečiau), arba pasiekia savo tikslo, tai yra pašoka nuo starto pirmuoju. Jeigu bėgėjas tame dalyke yra gerai dresiruotas, tai teisėjo akiai kai kada ir labai sunku pastebēt paankstinimą. Bet čia į pagalbą ateina fotografija. Ypač jeigu nutraukimai būna keli ir įvyksta ne vienu momentu, lieka aišku, kas iš bėgėjų startavo teisingai, ir kas ne.

Starto paankstinimas yra vaisius nebe milžiniškos treniruotės, bet tiesiog išdresiravimas, kur bėgėjas įpranta instinktyviai nujaust šūvio momentą. Todel tai ir vadinama yra „triuku“. Kadangi toli gražu ne visiems toks išsidresiravimas yra priemamas, tai rungtynėse jisai ir nėra leistinas. Visi starto teisėjai privalo turēt tai galvoj, bet, žinoma, del tos priežasties jie negali daryt per ilgos pauzos tarp „domės“ ir šūvio.

Karolis Dineika,

b. karluomenės fiz. lav. instruktoriaus.

Karo chronika.

— Italų aviacija. „Telegraphen—Union“ iš Ry-mo praneša, kad šiandien Italija turinti iki 1000 aeroplanų; iki š. m. pavasario pabaigos šis skaičius būsiąs padidintas iki 4.500 aparatų, kurie bus išskirstyti į 3 skyrius, po 1500 aparatų kiekviename.

Atsižiūrint į geografinę Italijos valstybės padėtį, žymiausi aviacijos dalis susidėsianti iš gidroaeroplanų. („Prager Presse“)

— Italų ministerių taryba nutarusi įkurti Aukštąją Apsaugos Tarybą, kuri turėsianti peržiūrėti visus kariuomenės prisiruošimus į karą ir krašto gynimo klausimus. („Mil. Wochenblatt.“)

— Norvegų karluomenės kulkosvaidžių būrys. Prieš 10 metų Norvegų kariuomenėje buvo įgyvendintas danų kulkosvaidis „Madsen“. Kol kas prie kiekvieno pulko organizuota po vieną bei kelus kulkosvaidininkų būrius. Galutinas ir nuolatinis pėstininkų kuopų apginklavimas kulkosvaidžiais tegalės būt įvykintas, tik kuomet turės pakankamą kulkosvaidžių skaičių (už kelių metų). Kulkosvaidžių būrys susideda iš 4 kulkosvaidžių, 2 vežimų šoviniams ir žmonėmis: iš 1 karininko, 3 puskarininkų, 24 kulkosvaidininkų, 4 padėjėjų, 3 pasiuntinių ir 4 trimičių, visi jie ginkluoti karabiniais ir durtuvais; tiktai šaulys (pirmas numeris) turi revolverį. 1923 m. gegužės m.

išleistas statutas kulkosvaidininkų būriams, Raitininkai geriau apginkluoti kulkosvaidžiais, negu pėstininkai. Kiekviena eskadronas turi po 4 kulkosvaidžius, o pasikiau turės ir po 6.

(„Norsk Militaert Tidsskrift Heft.“)

— **Olandų kariuomenė.** Karo atžvilgiu Olandija išskirstyta į 24 apygardas, kurių kiekviena privalo papildyti vieną iš 24 pulkų (22 pėstininkų pulkai, 1 grenadierų ir 1 šaulių pulkas). Taikos metu korpusas susideda iš štabo, 8 pėst. brigadų, 2 puolimo mokyklų, 1 mokomojo bataliono, 1 riedamojo (automobilių ir kt.) bataliono, 2 pėst. mokyklų atsargos karininkams, 1 šaulių mokyklos ir 1 karo gimnastikos ir sporto mokyklos. Pėstininkų brigada turi štabą ir 3 pulkus.

Taikos metu raitininkų korpusas susideda iš štabo, 2 gusarų pulkų, jojimo mokyklos ir karininkų mokyklos.

Taikos metu artilerijos organizacija: štabas, artilerijos brigada, raitos artilerijos korpusas, karininkų rezervu mokykla, artilerijos remonto atsarga, tvirtovių artilerija, krantų artilerijos pulkas, zenito artilerijos korpusas, raitų sprogdintoių korpusas ir tyrimo komisija.

(„Revolucija i Vojna.“)

— **Graikijoje** įsteigta atsargos karininkams, ir jūrų aviacijos lakūnams mokykla. Įsteigta graikų atsargos karininkų sąjunga. Karo ministerija nutarusi siųsti į užsienio karo akademijas ir mokyklas 300 savo karininkų. Generolai, kurie laike turkų ofenzivos papulė jų belaisvėn, paleisti į atsargą.

(„Narodna Otrana“)

— **Laivynų sumažinimo konferencija** Romoje jau pasibaigė. „Ideo Nacionalé“ praneša, kad Sovietai reikalauja, kad Rusijos jūrų jėgos būtų lygios Anglijos.

— **Bavarijos sukilėlių teismas.** Vasario 26 d. Miunchene prasidėjo gen. Liudendorfo, Hitlerio ir jų bendradarbių teismas, kaltinamų praeitų metų lapkričio m. tautininkų sukilime Bavarijoje, kurių buvo tikslas nuversti ne tik Bavarijos vyriausybę, bet ir visos Vokietijos.

Pradžioje bėgimo žingsniai daromi maži, bet kojų atsispyrimai nuo žemės seka viens kita žaibo greitumu. Jeigu iš karto bandyt bėgt dideliais žingsniais, tai nu-stoja reikšmės žemas startas, nes liemuo turės būt ūmai ištiestas. Ir tik ištiesus liemeni, tai yra prabėgus apie kokia 20 mtr. mažais žingsniais, žingsnis yra, kiek galint, ilginamas. Žinoma, bėgimo dailininku bus tas, kuris sugebės pailginti žingsnius, jų neretindamas. Dažnai betgi rungtynėse tenka matyti bėgėju, kurie kokiu žingsniu pradėjo bėgt, tokiu ir baigia, negalėdami ar nemokėdami pailginti. Tai pirma treniruotės stokos žymė.

Jeigu bėgėjui pavyksta startas ir jis iš karto paima gerą bėgimo stilių, tai pirmos inercijos užtenka, kad bėgėjas išlaikytų pradžioje paimtą bėgimo tempą 40-50 mtr.

Čia daugelis bėgėju daro didelę klaidą, kuri neturi figuruot pavyzdingame 100 mtr. bėgime. Klaidą yra ši: prabėgęs 40-50 mtr. bėgėjas atsipeikėja lyg iš kvaitulio, kurio jis įgauna bestartuodamas ir bebėgdamas pirmus metrus, ir pradeda orientuotis bėgimo eigoj, t.y. žūri, kaip bėga jo konkurentai, ar toli dar finišas ir t.t. Nors šis apsireiškimas ir yra visai naturalus, bet vis tik vengtinas. Kuomet mintyse pradedama lyginti savo bėgimą su kitų bėgimu ir daromos iš to tokios ar kitokios išvados, kartą pasiektas greitumas nesąmoningai mažėja ir tuo nu-stojama kai kada labai geros padėties. Kiekvienas trumpų atstumų bėgėjas, bebėgdamas niekuomet neprivalo į nieką kreipti savo dėmesį ir įsileisti į smagenis pašalinių minčių, bet visas savo proto ir dvasios pajėgas koncentruoti tik savo bėgime. (B. d.)

— **Naujo tipo cepelinas** baigiamas statyti Fridrichshafene. Jis statomas anglams ir būsiąs užbaigtas šį mėnesį. Jo ilgumas 200 metrų. Kreiseris turis dujoms laikyti 13 skyrių 70.000 kub metrų talpumo; pakels 41.000 kilogramų sunkumo krovinį su 5 motorais, kurių kiekvienas po 400 arklių jėgos. Vidutinis greitumas 110 kilom. į valandą.

— **Meksikos sukilimas.** Ispanų valdžios gen. Lopec sumušęs sukilėlius ties Para-de-Macho miestu. Užmušta 150 sukilėlių; 3 jų vadai teko nelaisvėn ir nuteisti mirtin.

— **Bugarijoje** vėl prasidėjęs sukilimas. Vasario 23 d. įvykę kautynių tarp policijos, valdžios kariuomenės ir sukilėlių.

— **Rusų ginklavimasis.** Italų admirolas Acton Romoje pareiškė „Vossische Zeitung“ korespondentui, kad Sovietų ginklavimosi Juodojoje jūroje programa yra caro laiku ginklavimosi tąsa. Šiaurės vandenyse Rusai irgi tiksliai ginkluojasi ir Vokiečių ginkluotų jūros pajėgų išnykimas jokios įtakos į Rusų jūros ginklavimąsi nedarys.

— **Kariški Bulgarijų pageidavimai.** Bulgarijų valdžia vėl pasiuntė Santarvei raštą, prašydama leisti Bulgarams įvesti visuotiną karo prievolių atlikimą.

(„Prager Presse“).

— **Italai didins jūrų pajėgas.** Vasario 26 d. Musolini, priimdamas jūrų komitetą, tarp kitko pasakė: „Visi įvykiai verčia mus karo jūros pajėgas pastatyti pirmo vieton. Aš manau, kad italai su tuo sutiks. Sausumoj mes esame užtiktinai ansaugoti, bet turime dar neišrūstų jūros klausimų. Mūsų gi jūrų pajėgos silpnesnės už sausumos pajėgas. Aš viską padarysiu, kad jūroje Italija būtų taip stipri, kaip ir sausumoj“.

— **Graikų kariuomenė prieš ministerių kabinetą.** Iš Atėnų vasario 28 d. praneša: kariška sąjunga Atėnuose, susitarus su Salonikų įgula, nutarė, kad karininkai arba turi paduoti prašymus apie atleidimą iš kariuomenės, arba paduoti vyriausybei ultimatumą, reikalaujant, kad vyriausybė pakeistų savo politiką karališkos dinastijos klausimuose. Kariškos sferos graso paimti valdžią į savo rankas, jei vyriausybė neigiamai atsineštų prie jų reikalavimo. Kariai apie Venizelosą daugiau nieko girdėti nenorį.

Iš Krašto Apsaugos Ministerio Įsakymų.

Atsargos ir apsaugos karininkai, karo valdininkai, kareiviai ir naujokų rezerve esantieji vyrai, persikėlus jiems nuolat arba laikinai gyventi į Klaipėdos Kraštą, yra registruojami Aukštojo Lietuvos Vyriausybės Įgalotinio Klaipėdos Kraštui Kanceliarijoje ir Klaipėdos Krašto policijos nuovadose.

Taip pat Klaipėdos Krašto policija teiks pagalbą, gaudant vengiančius karinę prievolę asmenis.

Kariuomenės dalys ir įstaigos aukščiau nurodytais reikalais turi kreiptis į Aukštąjį Lietuvos Vyriausybės Įgalotinio Reikalų Vedėją.

(Kr. Ap. Min. Įsak. 19 Nr. iš 1924. II. 12)

Iš kariuomenės gyvenimo.

1 pėst. D.L.K. Gedimino p. Pereitą pavasarį pulkas baigė savo dienas bare, persikėlė Ukmergėn apsistojo nuolatinėse stovyklose ir pradėjo vidurniai tvarkytis. Pavargusiam bare getiminiečiui nėra poilsio, bet jo nė nereikia. Jis pailsės tuomet, kai bus pas jį pilna vidurninė tvarka ir bus visur ir visa kas padaryta. Mės dirbsim dieną naktį, sako pulko vadas, bet mes turėsime padaryti tai, kas mums pridera.

Ir iš tiesų: trumpam laikotarpy buvo atremontuotos kareivinės, kurios pirmiau nebuvo panašios į gyvenamus namus. Tuojaus buvo įsteigtas karininkų kliebas. Iš kerpėms apaugusio, subiaurintomis sienomis namo pasirodo graži, jauki vietelė, kur gali rasti kiekvienas gediminietis jaukų kampelį. Ten dabar gediminiečio švietimosi, pasilinksminimo ir poilsio vieta. Ten galima prisimint pulko padarytus žygius, žiūrint į iškabintus garbingai žuvusiųjų atvaizdus pulko vado karin. Juozapavičiaus ir karužo Sidaravičiaus. Ten galima prisiminti ir senovės žygius: Čekoslovakų konsulas p. prof. Galle už širdingą jo priėmimą per pulko šventę paaukavo kliebui paveikslą, rodantį čekoslovakų ir lietuvių žygius prieš bendrą priešą—kryžiuokius.

Gediminiečiai rengia vakarus, pasilinksminimus, paskaitas, koncertus, maskaradus. Mokinasi kalbų: vokiečių, prancūzų, anglų, esperanto (O ar tobulinasi lietuvių kalboj? *Red.*) Gan skaitlinga vokiečių kalbos grupė, kurioj mokosi apie 15 karininkų. Yra ir tokių, kurie rengiasi brandos atestatus gauti.

O kiek nudirbta kareivių švietimo srity, kiek paskaitų surengta kaip pačių karininkų, taip pat ir kviečiant civilius vietos inteligentus, kurie sunkiame švietimo darbe niekuomet neatsisako. Yra dar ir pulko kinematografas, kuris savo jėgomis ir lėšomis įsteigtas; kiekvienas pulko karys naudojasi dykai. Kinematografe groja dūdų orkestras tautiškų dainelių ar žemaitiškų gerb. p. kap. veikalėlių.

Ar tai tik nebus pirmas kinematografas mūsų armijoje, kuris pulko iniciatyva ir lėšomis yra įsteigtas?

Darbas pulke toliaus dirbamas; jo gi vaisiai jau aiškūs.

Ltn. R.

Liet. Karo Inval. Vyčių Brolijos šventė. Sausio 13 d. buvo švenčiama Liet. Karo Inv. Vyčių Brolijos šventė, kaip pirmojo Lietuvos kariuomenės sužeistojo dieną. Šventė pradėta Vytauto bažnyčioje iškilmingomis pamaldomis, giedant chorui ir griežiant stygų duetui; kanaaninkas Tumas pasakė gražų pamokslą. Vakarė prie Karo Muzėjaus laike ceremonijų buvo uždėtas ant paminklo žuvusiems vainikas su parašu: „Žuvusiems karžygiams. Pirmojo pralietojo kraujo penkerių metų sukaktuvėse (1919. I. 13 d.—1924. I. 13 d.) Lietuvos Karo Invalidų Vyčių Brolija“; po to muzėjuje įvyko stygų koncertas. Po visų iškilmių, Brolijos nariams buvo dalinama pirmųjų trijų garbingai žuvusiųjų karių paveikslai.

Tą dieną t.y.: 1919 m. sausio 13 d. pralietas pirmojo sužeistojo kraujas kovose už Lietuvos nepriklausomybę. Buvo taip: keli Panevėžio srities apsaugos būrio žvalgai išėjo iš savo Kedainių, stovyklos žvalgybon, Šėtos linkui; pakeliui sutiko gausingą raitųjų bolševikų žvalgų būrį. Po trumpos nelygios kovos mūsų žvalgai buvo priversti trauktis Kedainių linkui. Bolševikų raitininkai, priviję žvalgą Kiaunį Jurgį, sukapojo jam kardais galvą, pečius ir rankas ir įmetė į sniego griovį manydami jį negyvą esant. Mūsų sustiprintai žvalgybai atrėmus bolševikus, minėtas ka-

rys Kiaunis buvo paimtas ir nugabentas ligoninėn, kur po kai kurio laiko išgijo.

Taigi šiemet, sausio mėn. 13 dieną sukako penkeri to įvykio metai. Lietuvos karo invalidai savo kongrese, 1923 m. balandžio mėn. 22-23 dienomis, pasiskyrė tą dieną už šventę savo organizacijai.

K-tis.

Iškilmingos karo invalido laidotuvės Vilkaiviškyj. Sausio 16 d. iškilmingai palaidotas Lietuvos karo invalidas žuvusiems paminklo saugotojas *Jurgis Petravičius*, parvykęs į savo tėviškę atostogoms, per neatsargumą susižeidęs ir miręs.

Tą dieną 10 val. ryto Ulonų pulko karininkai iškilmingai išnešė lavoną iš apskrities ligoninės bažnyčion, kur buvo atlaikytos gedulingos pamaldos, karo orkestrui griežiant. Lydintis į kapines uniformuotas invalidas nešė jo Vyties kryžiu, kurį lydėjo du nuogais kardais ginkluoti ulonai, kiti invalidai nešė Karo Muzėjaus vainiką su parašu: „Žuvusiam sandarbininkui. Karo Muzėjus“; ulonai nešė Ulonų pulko vainiką su parašu: „Vyties kryžiaus riteriui invalidui J. Petravičiui 1924. I. 16 d. Ulonų pulkas“.

Karo orkestras griežia gedulingąjį maršą. Lydėjo Ulonų pulko vadas su karininkais, ginkluotų kareivių būrys ir nemaža žmonių minia. Kapinėse pasakė prakalbas: Divizijos kapelionas pabrėžė, kad „jis nebuvo garsenybe pasaulyj, kaip koks mokslininkas, bet buvo vyras kurs kovojo už savo tautos teises, už tautos laisvę statydamas savo gyvybę pavojun; tose kovose praliejo kraują ir nuostojo sveikatos“. Liet.

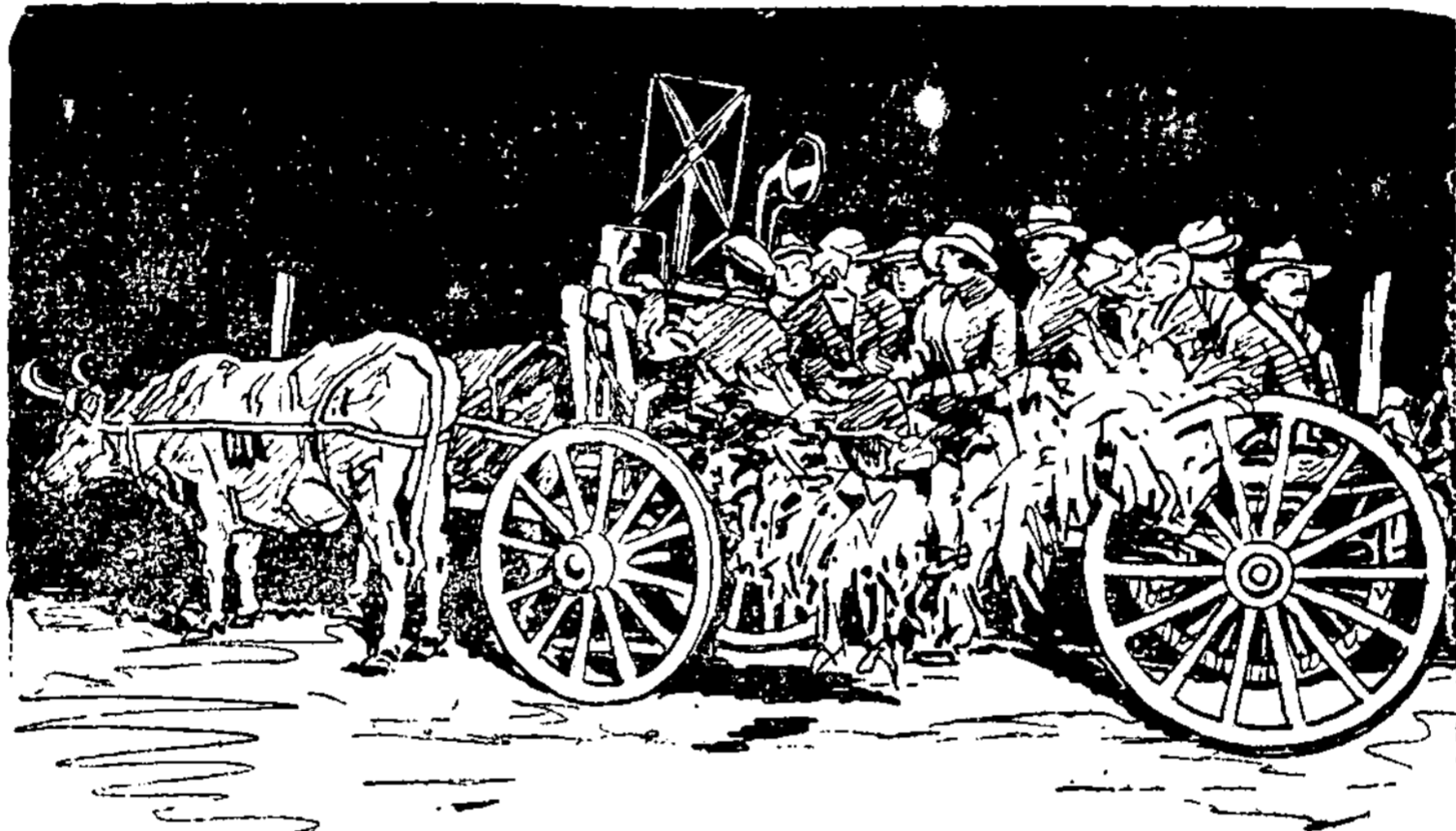
Karo Invalidų Vyčių Brolijos pirmininkas savo kalboje nušvietė vėlionies Tėvynei atliktus darbus, tų darbų vaisius ir jo tvirtą pasiryžimą; sakė neveltui tavo krūtinę puošė garbingas Vyties kryžius, neveltui šiandien, tau apleidžiant šio pasaulio paviršių, atėjo tie Tėvynės saugotojų būriai ir toji minia, kuriems Tavo darbai lieka gyvu pavyzdžiu. Mes, buvusieji vieno likimo draugai, šiandien palydėdami Tave į tą amžiną ramybę, tariame paskutinį atsisveikinimo žodį: sudieau Tau garbingas karžygi! Sudieau mūsų numylėtas broli! Tebūnie Tau lengva Tavo krauju palaistyta Lietuvos žemelė“. Jleidus duobėn triskart saliotuojama. Padedama ant kapo jo Vyties kryžius su skydu ir vainikai.

K-tis.

Valstybės Drama šiais metais pastatė kariams du spektakliu dovanai. Sausio 19 d. per Klaipėdos išvadavimo paminėjimą pastatė dramą „Aušros sūnūs“, kurią aplankė 695 kareiviai ir 21 karininkas, ir vasario 16 d. pastatė dr. „Durklas“ ir komediją „Sugėdintas vyras“, kurią aplankė 673 kareiviai ir 11 karininkų.

Be to, žymiai papigintomis kainomis kariai buvo leidžiami po vieną kartą į operas „Traviata“ ir „Demonas“, kurias irgi žymus karių skaičius aplankė.

Šarvuotų traukinių pulko švietimas 1923 m. Pulkas turėjo vieną mokyklą, kuri buvo padalinta į du skyrius: 1) bemokslų ir 2) mokančių skaityti ir rašyti.

Radiokonzertas vežime. Dabar radioimtuvai gali būti įtaisyti kur norint, nors paprastame ūkininko vežime, arba sodiečio namuos, ir tai dargi nebrangiai kainuoja. Per tuos radioimtuvus galima girdėti iš tolimų kraštų koncertus, prakalbas, įvairias naujienas pranešant ir t.t. Mūs paveikslas parodo turtingus amerikiečius koncerto bevažiuojant besiklausančius. Priešakyj vežimo matyti antena, kuri gauda radiobangas, per triubelę gi, atsuktą į vežimo užpakalį, išlekia koncerto garsai.

Mokyklą lankė 96 kareiviai, iš jų 1-me skyriuje 31, 2-me 65 kar. Š. m. sausio 1 d. visai bemokslų pulke teliko tik vienas kareivis. Į savaitę švietimo pamokoms skyrė po 2 val.

Pulko knygynėlio papildymui nupirkta įvairaus turinio 96 knygos. Be to apdirbtos kietais viršeliais 234 knygos. Knygynėlis padalintas į skyrius: 1) beletristikos iš 141 kn., 2) teatro veikalų, 65 kn., 3) poezijos, 42 kn., 4) mokslo vadovėlių, 42 kn., 5) medicinos, 13 kn. 6) periodinių žurnalų, 11 žurn. ir 7) įvairių knygų, 87 kn. Viso knygynėlyje randasi 401 knyga: 393 lietuvių kalboje ir 8 kitose kalbose. Skaitytojų turėta apie 70-110 asmenų.

Skaitykla buvo viena, ji užėmė vieną vagoną. Skaitykloj buvo šie lošimo įrankiai: loto 2 komp., domino 2 komp., šachmatų 2k, šaškių 1, ričių-račių 1 ir futbolo 1 komp. Iš laikraščių gauta „Kario“ ir „Lietuvos“ po 20 egz., „Trimito“ 4 egz. ir kitokių po 1 egz. Įvairaus turinio paskaitų padaryta 18, klausytojų buvo po 50-90 karių.

Pulkas gavo iš Gelžkelių žinybos vieną didelį baraką, kuriame atremontavus padaryta teatru scena. Buvo vaidinta „Rytojaus diena“ ir „Vargšas Tadas“, be to surengti 5 šokių ir žaidimų vakarai. Iš surengtų spektaklių ir vakarėlių gauta gryno pelno 1058 lt. 36 ct. Iš Karo Mokslo Skyriaus gauta lėšų švietimui 175 lt.

Iš sporto: veikė dvi futbolininkų komandos. Turėjo futbolo rungtynių VI. 17 su Aviacija rezultatais 3:0 šarvuočių naudai, VIII. 26 su Mokomąja Atsargos baterija, rezultatais 3:2 šarvuočių naudai ir IX. 3 su Karo Mokykla 3:3. Buvo daroma lengvoji atletika.

Nuo 1924 m. Sausio 1 d. Šarvuotų Traukinių pulką performavus į Šarvuočių Rinktinę šiems metams Švietimo Komisija dar nepaskirta. Pr. m. Švietimo Komisijos sudėtis: pirmininkas vyr. leit. Sidabras ir nariai jaun. pusk. Kostas Gatavinas ir eil. Jonas Freimanas.

7 pėst. Žem. Kun. Butegėdžio pulkas. 1923 m. pulkas surengė 8 ekskursijas Klaipėdos krašte, 47 paskaitas kareiviams, 2 spektaklius—vakarėlius, 2 koncertų ir šokių vakarėlius. Kalėdoms eglutę kareiviams su dovanomis. Įsteigtos pulke dirbtuvėlės: knygų rišykla su 20-30 žmonių, išpauštinėjimo iš lentelių įvairių dalykėlių su 15 žm., šepėčių dirbtuvėlė su 5 žmonėmis. Liepos 22 d. kareivinių salėje iškilmingai atidarytas Kareivių Klubas, kur įrengta įvairių žaidimų. Kareivių knygynėlis papildytas įvairiomis knygomis, kurių skaičius siekia iki 480 knygų.

8 pėst. Kauno Kun. Vaidato pulkas. Praeitais metais kareiviams dykai buvo surengtas vaidinimas „Nugalėtojai“. Daryta paskaita apie venerines ligas ir šiaip paskaitų iš įvairių sričių. Įsteigta artistų mėgėjų trupė. Vasarą buvo padaryta kareiviams 3 gegužinės. Buvo susitarta su vietine kino „Spindulio“ administracija, kuri leido kareivius už pusę kainos žiūrėti įdomesnius ir tinkamesnius kino dalykus.

Pirmoj eilėj Šv. Komisija stato sau užduočia įkurti Kareivių Klubą, kur būtų galima rengti kareiviams paskaitas, vakarus ir t.t. Ten pat bus ir knygynas su skaitykla, nes dėl būty stokos iki šiol jie apmirę.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas. Pr. m. lapkričio 14 d. įsteigta kareiviams mokykla. Senų kareivių švietimui skiriama po 2 val., naujokų—po 1 val. Be pamokų kas savaitę daroma po dvi paskaitų: dorinio ir mokslinio turinio. Pamokas dėsto karininkai ir vienas kareivis, būvęs liaudies mokytojas. Šiuo laiku iš senųjų kareivių pulke teliko tik 5% analfabetų; iš nepersenai prisijusių naujokų yra 72% analfabetų. Mokyklai trūkstama kai kurių mokslo vadovėlių, kitais vadovėliais tenka naudotis net 3-4 kareiviams vienu

egz. Šasiuvinius duoda Švietimo Komisija, kitus rašymo dalykus dėl lėšų stokos tenka patiems kareiviams įsigyti.

Skaitykla pulke dėl nebuvimo tinkamo kambario dar neįrengta. Vasarą manoma ją įrengti Kareivių Rūmų salėje. Šiais metais siunčiamų dovanai laikraščių pulkui neužtenka; kai kuriuos užsiprenumeruoja savo lėšomis. Pakaitomis siunčiamas redakcijoms pulko leidžiamas laikraštėlis „Tėvynės Gynėjas“.

Pulko knygyne turima įvairaus turinio knygų iki 1200 egz. Daugiausia iš literatūros, scenos veikalų, mokslinio turinio ir t.t. Skaitytojų turima iki 250 kareivių.

Manoma įsteigti Darbo Mokykla su skyriais: stalių, kalvių, kurpių, siuvėjų, šaltkalvių, knygryšių. Norinčiųjų susirašė labai daug, net raštininkų ir karininkų. Anksčiau pavasario mokyklos atidaryti negalės, kadangi tinkamo kambario nėra.

Pereitais metais leit. Naunčikui vadovaujant organizuota sunkioji, o leit. Šepėčiui—lengvoji atletikos grupės, kurios darė 2 sporto dienas. Be to kas sekmadienį pulko aikštėje buvo daromi paprasti kareivių mankštinimai. Leit. Kazanskiui vadovaujant organizuota futbolo komanda, kuri 1923 m. turėjo rungtynių su Marijampolės šaulių rinktine komanda ir žydų „Makabi“ Abi išėjo lygiomis 1:1.

1923 m. pulke sulėta 7 scenos veikalai. Pradedama organizuoti nuolatinė artistų mėgėjų grupė. Greitu laiku pradės veikti pulko choras iš 40 asmenų.

II Karo Apygardos Štabas. Pr. m. štabe alfabetų nebuvo. 1922 m. nabaigoj, štabui persikėlus į kitą vietą, kareivių mokykla tapo uždaryta dėl butų stokos ir didelių tarnybos pareigų išėigų. Knygynėlis turi 243 įvairių knygų, kurias išduoda kareiviams skaityti 2 kart į savaitę. Tuo tarpu specialės skaityklos kareiviams štabas neturi, bet tikisi greitu laiku turėti. Suorganizuota štabo futbolininkų komanda. Sportu užsiiminėta iki vėlaus rudens.

Šiais metais numatoma įrengti Kareivių Klubas.

Aviacijos Štabe 1923 m. beraščių nebuvo. Kovo—gegužės mėn. buvo mokinama kareivius lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, geografijos ir kitokių mokslų. Raštininkų dauguma lankė vakarinius suaugusiems kursus Kaune. Laisvolaikiais kareivių buvo mėgiama futbolą žaisti. Pr. metų gale knygynėlis turėjo įvairių knygų 145 egz. Mokslo vadovėlių netrūkstama. Atskiros skaityklos štabas neturi; laikraščiai duodami skaityti į komandą.

Iš Karo Mokslo Skyriaus praeitą savaitę gavo knygų šios dalys: 1 p. D. L. K. Gedimino pulkas 13 egz., 4 p. Liet. Karaliaus Mindaugio pulkas 6 egz. (V. Kudirkos raštų šešius tomus), 6 p. Pilėnų Kunigaikščio pulkas 26 egz., 2 ulanų pulkas 115 egz.

Karo Ligoninė. Švietimo Komisijos žinioje yra knygynas, kuriuo naudojasi ligoniai ir komandos kariai. Praeitais metais knygynas buvo papildytas naujomis knygomis, pirktomis iš ekonominių sumų ir gautų iš Karo Mokslo Skyriaus lėšų, ir knygomis, gautomis iš I ir II Atskirų Lazaretų juos likviduojant. Knygyne turima įvairaus turinio knygų 2000 egz. Per Velykas ir Kalėdas buvo surengti koncertai, dalyvaujant Valstybinio Teatro artistams. Ligoninės kuopos kareiviams buvo daromos įvairios paskaitos ir po vieną valandą į savaitę pasikalbėjimai.

Karo Ligoninėje Kaune reikalingas vargonininkas-zakristijonas. Kas iš mobilizuotų vargonininkų norėtų užimti tą vietą, tesikreipia į Karo Ligoninės kunigą kapelioną. Eidamas savo pareigas Karo Ligoninės vargonininkas gana turi laiko lavintis toliau at muzikoje ar moksle.

Sportas.

VIII Olimpiada.

Žiemos sportas.

(Nuo „Kario“ korespondento Chamonix'e)

IX rungtynių diena (10 iš eilės) vasario 3 d.

Jvyko „bob“ rungtyinės (2 diena) ir finalo rungtyinės hockey pirmenybės tarp Kanados ir Amerikos.

II „bob“ rungtynių diena praėjo laimingai ir be didelių atmainų. Galutinės — bendros už 2 dienas sumos: Šveicarija 5:45:54, Britanija I 5:48:83, Belgija 6:02:29, Francija 6:29:25, Britanija II 6:40:71, Italija 7:15:41.

Vidutinis greitumas į valandą 61.146 klm.

Finalo hockey rungtyinės Kanada—Amerika 6:1.

Tai buvo paskutinės ir idomiausios hockey rungtyinės. Tokių rungtynių dar nėra mačiusi Europa. Čia susitiko du rivalai žiūbūtinei kovai. Jau per visas rungtyines Amerika ir Kanada atsižymėjo savo žaidimu.

Į šias rungtyines prisirinko daugiausia žiūrėtojų, net iš tolimų vietų. Pirmas savaitmas pasibaigė 2:1 Kanados naudai. Antrame savaitme žaistas buvo tiek įtemptas, kad sulankstė geležinius vartus ir išardė medinius čiuožyklos šonus. Visi žaidėjai jau nejauni; vidutiniai jų amžius siekia 26 m. Jauniausias buvo kanadietis — 24 metų; seniausias amerikietis — 36 metų. Kanados laimėjimas buvo užtarnautas. Sprendžiant sulig žaisto privalėtų būti 31:4:2 rezultatas. Ji pasiekė per rungtyines didelį skaičių golų laimėjimų 85:0.

Į pusiau finalą papuolė nuo kiekvienos grupės po 2 komandas, būtent: iš Agr.—Kanada ir Švedija ir Agr. Amerika ir Anglija kurios vėl tokiu pat būdu žaidė tarp savęs dėl pirmų vietų vietų įgijimas buvo skaitomas tuo pačiu būdu. Kanada laimėjo 3 rungtyines rezultatais 47:3,0 Amerika 32:6.

Pasibaigus rungtyinėms valstybės įgijo šias vietas: I Kanada, II Amerika, III Anglija, IV Švedija, V Čekoslovakija ir Francija.

9 diena pasibaigus valstybės stovi:

1 Norvegija 91½ pnk., 2 Suomija 77½ pnk., 3 Britanija 30 p., 4 Amerika 26 p., 5 Austrija 25 p., 6 Šveicarija 24 p., 7 Francija 19½ p., 8 Kanada 11 p., 9 Čekoslovakija 7½ p., 10 Belgija 6 p., 11 Italija 1 p.

Kas girdėti

Lietuvoje.

— „Vairas“ sustabdytas visam karo stovio metui už jo 8 Nr. tilpusius visuomenę kurstančius straipsnius nepasitikėti Valdžia ir Seimu.

— **Garliavoj** nušautas žmogžudys Keturakis, už kurio suėmimą buvo skirta didelė pinigų suma. Drauge nušauti ir jo sėbrai.

— **Patašinės** kaime, Veiverių val. Marijampolės ap. vasario 20 d. peštynėse per vestuves užmuštas vienas kareivis ir vienas sunkiai sužeistas; sunkiai sužeistas ir vienas šaulys.

— **Dainos diena Lietuvoj.** Kaune yra įsikūręs Dainos diena ruošti komitetas. Šią vasarą manoma padaryti didelę Dainų dieną, panašią ir buvusias Latviuose ir Estuose.

— **Geležinkelių Valdyba** praneša, kad traukinėliai tarp Biržų — Šiaulių ir Janava — Ūkmergė vėl vaikščioja.

— **Klaipėdoje** kovo 1 d. išėsiąs naujas vietos šaulių skyriaus laikraštis „Klaipėdos Sargas“.

Lietuva ir užsieniai.

— **Klaipėdos klausimas** svarstomas. Vasario 25 d. Tautų Sąjungos Komisija pradėjo svarstyti Klai-

pėdos uosto klausimą. Lietuvos delegacija reikalauja, kad uosto administravimas priklausytų išimtinai Lietuvos Vyriausybei, ir atmetė komisijos pasiūlymą dėl svetmšalių teisės steigti uoste prekybos ir pramonės įstaigas uosto komisijos nustatytais sąlygomis, ir dėl priverstino išpirkimo toms įstaigoms, reikalui esant, žemės už uostą. Davies sutiko įžangoje neminėti vasario 16 d. notos ir taip pat atsisako nuo savo projekto septintą jo punkto dėl priverstino išpirkimo žemės uoste.

Anglai nemano palaikyti Davieso nusistatymo tuo jau taikinti Lietuvai Barcelonos konvenciją dėl tranzito. Išimtį jie norėtų daryti tik plukdomiems sielams Nemunu visoms valstybėms, neišskiriant ir Lenkijos. Anglų supratimu, Lietuva turėtų galimybės plukdyti per Lenkijos teritoriją, esamus jos nuosavybėje mūkus Rusijoj, gautos einant taikos sutarimi su Rusija.

Tautų Sąjungos Komisijos nuomone, Klaipėdos krašto suverenių teisių perdavimas Lietuvai negalėta įvykti, jeigu Lietuva neleisianti tranzito visais keliais ir neduosianti susisiekimo paštu bei telegrafu. Mūsų delegacija g iežtai laikosi Seimo nusistatymo dėl tranzito.

Iš Tilžės Krašto.

— **Tilžė** š. m. vasario 24 d. Tilžės lietuviai šventė „žiemos šventę“. Šią šventę surengė „Tilžės Giedotojų Draugija“. Ta draugija jau virš 20 metų žiemą vis tą šventę apvaikščioja. Lietuvos persekiojimo ir priespaudos metu, kai Tilžėj spausdinosi lietuviškos knygos ir laikraščiai, tos lietuviškos šventės čia labai iškilmingai būdavo švenčiamos. Publika šį kartą buvo prisirinkę apie 500 žm. kitkart prisirinkdavę daug daugiau. P. Vydūno vedamas choras padainavo kelias daineles. Publika tiek daug šaukė „bis“ ir plojo, kad visa salė užė.

Po trumpos pertraukos buvo suvaidinta p. Vydūno trijų veiksmų drama, operai skirta „Karalaitė“. Dėl tam tikrų aplinkybių pirmas veiksmas nebuvo vaidintas. Tą veikalėli vaidino išmiktinti lošėjai, todėl ir suvaidino gerai. Po vaidinimo buvo pastatytas paveikslas: „Sapnas — mūsų gyvastis“. Tai vaizdelis iš p. Vydūno veikalo: „Veldėtojo pasilgimas“.

Jisai tais vaizduojamas: pulkas mergelių, baltais drabužiais pasipuošęs, su pakuotomis juostelėmis ir lankeliais, pakeltais ties jų galvomis, suvosi žaidžia, dainuoja. Vidury viena mergelė, reiškianti gyvastį, apie kurią sukasi visos kitos, tai gyvenimas. Iš šonų šešios mergelės su palmų šakelėmis rankose, gražiai dvieilė išsirykiavusios. Vėliau besisukinėdamos visos jos nyksta, o ir gyvenimas sykiu su jomis. Viskas dailu, malonu, gražu. Tas vaizdas padarė žavėtiną įspūdį. Publika tiek smarkiai plojo, kad net p. Vydūną išprašė vaizdelį dar sykį pakartoti. Programai pasibaigus publika šoko iki 12 val nakties.

P. Biržys.

Užsieniuose.

— **Kelionė aplink pasaulį.** Pavasarį Angliuose manoma suruošti dvi oro ekspedicijas aplink pasaulį. Pirmoji išlėksianti kovo 15 d., antroji už mėnesio po šio. 33000 kil su viršum. Kelionė manoma padaryti per 240 val.

— **Nori bažnyčias suvienyti.** Kardinolas Marcier derasi su anglikonų bažnyčios galva Dr. Randole Davidsonu dėl katalikų ir anglikonų bažnyčių suvienijimo.

— **Lenkijoj nesenai siautė didelės pūgos;** vietomis buvo sustoję traukiniai. Šalčio iki 24° Reomiuo. Taip pat siautė pūgos ir Prancūzijoj.

— **Italų fašistų partija,** kaip praneša Radio, skilusi. Atsiskyrusi dalis Lombardijos ir Piemonto provincijose išstatė savo kandidatus į visuotinius rinkimus.

— **Vokiečių turtas užsieniuose.** Antroji reparacijų komisija pranešusi, kad vokiečiai pasiuntė į už-

sienį 500 milijonų svarų sterlingų savo kapitalo bijodami, kad jis nepapultų į Santarvės rankas.

— **Hamburge bijoma.** Tarp uosto darbininkų kilo didelis streikas. Kai kurios įmonės jau uždarytos.

— **Dvikovė Lenkijoje.** Iš Varšuvos pranešama, kad buvęs karo ministeris Šeptickis Lenkijos seimo narį Miedzinskį už įnešimą į seimą jam priešingos interpelacijos iššaukęs dvikovėn.

— **Belgijoje** atsistatydino ministerių kabinetas, kadangi Belgų parlamentas 95 balsais prieš 79 atmetė vyriausybės pasiūlymą ratifikuoti Prancūzų Belgų ekonominę sutartį.

— **Japonų** vyriausybė nutarusi surinkti paskutinio drebėjimo aukų pelenus ir įdėti juos į betoninę Budos stovylą, kuri bus pastatyta Tokijoje, kaip paminklą šios baisios nelaimės. Esą viso žuvę virš 300.000 žmonių.

— **Žemės drebėjimas.** Pietų Amerikoje, ypač Queyguil saloje, buvę smarkių žemės drebėjimų.

— **Angluose** vasario 18 d. buvę 1.124.000 bedarbių, t.y. 29.000 mažiau, negu pradžioje vasario mėn.

— **Sargyba Venizelosui.** Graikų vyriausybė, susekus sąmokslą prieš Venizelosą gyvybę, paskyrė jam apsaugą iš 100 žmonių.

— **Naujas geležinkelis Sibire.** Rusuose manoma statyti naujas Sibiro geležinkelis iš Tomsko į Čiuliną, 150 varstų ilgio. Minimas geležinkelis būtų naudojamas miško eksplotacijai. Tas miškas eity šiaurės jūromis į užsienį. Pastatymas minimo geležinkelio kainuos 9½ milijardo aukso rublių. („Prager Prese“.)

— **Praga — oro linijų centras.** Dabar eina Londone ir Paryžiuje pasitarimai, kad sudaryti linijas per Pragę tarp Londono ir Indijos, o taip pat ir kitų didelių Europos centrų su Praga. Prancūzai savo liniją Paryžius — Praga mano nutiesti per Šveicariją ir Austriją, visiškai aplenkiant Vokietiją, nes vokiečiai, priverstinai orlaiviams nusileidus, konfiskuodavo orlaivius. („Prag. Pr.“)

— **Amerika parduoda laivus.** Amerikos jūrų ministerija kovo 14 d. mano parduoti visą prekybos laivyną, kuris susideda iš 1535 laivų; tarp jų randasi jūrų milžinai „Levitanas“ ir kiti tolydžio dydžio iš vokiečių konfiskuoti laivai.

Spaudiniai atsiųstieji Redakcijai.

Telšių Žinios. Žemaičių savaitraštis. Leidžia Lietuvos Šaulių Sąjunga III skyr. Prenumerata metams 12 Lt. Žinių paduoda labai maža, todėl provincijai turi nekokios vertės.

Panevėžio Balsas. Savaitinis politikos, ekonomijos, visuomenės ir literatūros laikraštis. Eina ketvirtadieniais. Prenumerata mėnesiui 1 Lt. Adresas Panevėžys, Elektros g-vė 3 Nr. 1 Nr. išėjo 1924-II-16 d.

Laikraštis žada būti bepartyvis. 1 Nr. tik dviejų puslapių. Kiti žada būti didesni.

Memel-Zeitung. Redaguoja Dr. J. Šaulys, adresas: Klaipėda, Turgaus g-vė 48/49. Prenumerata mėn. 3 Lt. 30 c.

Valstybinio nusistatymo dienraštis, skleidžias lietuvių tautos ideologiją bei kultūrą. Kariuomenėje reikalinga jis praplauti tarp tų, kurie dėl kokių nors priežasčių geriau įpratę prie vokiečių, negu lietuvių kalbos.

Sportas. 6—7 Nr. Numeris turiningas. Paduoda daug sporto žinių. Kreipiame dėmesį į vyr. leit. Pyragio str. „Kariuomenės fizinis lavinimas ir olimpiada“. Apskritai laikraštis tobulėja. Kariuomenėje reikalinga jis turėti.

Mūsų Mintis. Visuomenės gyvenimo ir kultūros laikraštis. Prenumerata metams 12 Lt. Adresas: Kaunas, Maironio 14 (Nark. ir Ak. spaustuvė).

Visuomenėje dažnai tenka girdėti nusiskundimo, kad mūsų laikraščiai dėl jų kalbos ir rimto turinio plačių visuomenės masių neskaityti. „Mūsų Mintis“, kaip matyti iš jos įvados žodžio ir kitų straipsnelių, norėjo pasidaryti laikraščiu lengvo turinio ir visiems suprantamos kalbos, kad tas laikraštis būtų nuvargusiam žmogui lyg atsilisui bei pramoga. Tikslas, bendrai imant, geras, gražus, bet kelias į jį labai slydus, nes labai lengva galima nuslysti į gatvės laikraštį, arba į taip vadinamą „geltonąją spaudą“ (spauda be jokios idejos, vien bizniui). Savo pirmuose numeriuose „M. M.“ tam pavojui labai dargi pasidavė — pilna grynai gatvės sensacijų — kvailių „pranašavimų“, raštelių apie žmonių pajaunimą (teorija rimta, bet į gatvę išvilktą), hipnotizmą, apie žmonos nenorą bučiuotis su savo vyru ir t.t. Tamsiose žmonių miniose tokios žinios — kartais kad ir rimtos, bet gatviškai nušviestos — dar labiau padidins įvairias beprasmes tamsias kalbas, pasakojimus, didins pasitikėjimą į prietarus, į įvairias „stebuklingas“ operacijas su žmogaus kūnu ir p. Tačiau „M. Mintis“ tarp to šlamšto randasi daug trumpų, turiningų suprantamai parašytų straipsniukų, žinelių. Taigi išmetus iš „M. M.“ šlamštą, pripildžius ją trumputėmis rimto turinio žinėlėmis, nesilaikant jokios partijos skverno, pasidarius tikrai laisvu — partiniai bet ne idėjiniai — laikraščiu, kurio mums taip trūksta — „M. M.“ atliktų tikrai nemažą kultūros darbą, bepratindama plačias minias prie skaitymo bei galvojimo. Galbiai redaguojant galima tai drąsiai pasiekti, dargi visiškai nesišalinant nuo *sveikų* sensacijų kurių yra užtektingai. Be to „M. M.“ daro tą pačią nuodėmę dėl kurios kitus kaltina: jinai deda straipsnių, kurie ištiesai margoja nuo visokių internacionalių, „mokyty“ žodžių, kurie plačiai publikai, liaudžiai menkai arba visiškai nesuprantami, pav.: 1 Nr. str. „kas mes“ notacija, ironija, reaguoti; 5 Nr. „Del kauniškio“ „Mūsų Žodžio“: erudicija, degeneruotis, sferos, kolizija ir t.t. Juk pagalvojus didelę daugumą tų žodžių galima puikiai atstoti lietuvių žodžiais: pamokymas, pašėpimas, veikti, atsiliepti, mokslas, žinios (mokslo arba žinių stoka), išsigimti, visuomenės sluogsnuose, susirėmimas ir t.t. Dažnai tokių „mokyty žodžių“ populiarij literatūroje vartojimas kaip tik ir parodo nesugebėjimą populiariai rašyti.

Muzikos menas. Mėnesims muzikos reikalams skiriamas laikraštis. 1 Nr. Pranumerata metams 24 Lt. Adresas: Kaunas, Vilniaus g-vė 18 Nr. b. 5.

Muzikos Almanachas 1924 m. su chronologiniu muzikos kalendorium 1924 metams. Suredagavo ir išleido laisvasis menininkas Juozas Žilevičius. 176 pusl.

Joks rimtas, gabus dalies orkestro ar choro vedėjas ar šiaip muzikalus žmogus negali šiais spaudiniais nesusidominti. Juose randasi daugybė labai įdomių rimtų mūsų muzikos menininkų darbų, suredaguoti gi jie tarp gądingai pasižymėjusio mūsų muzikos menininko J. Žilevičiaus. Tarp kitko kreipiame dėmesį į J. Žilevičiaus str. Almanache: Pirmojo karo orkestro (Lietuvoje P.R.) organizavimas, kur kalbama apie 1 p. D.L.G. pulko pradžią.

Majoras Ruseckas.

„Tėvynės Gynėjas“. 36 Nr. 1923 m. Hektografuotas 9 pėst. L.K. Vytenio pulko laikraštėlis.

Tai Kalėdų numeris. Paėmus laikraštėlį į rankas tuojau pastebi žymią jame permainą. Viršelėlis, galima pasakyti, visai panašus į tikrosios spaudos laikraščio viršelius; patsai laikraštėlis jau nebe ranka rašytas, kaip tai iki šiol, bet mašinėle „Royal“, kurios šriftas gan smulkus, laikraštėlis, todėl daugiau teksto telpa, nepratusiems į skaitymą — lengviau skaityti, gražiau laikraštėlis atrodo. Bet yra neigiamųjų pusių: kai kuriuose

puslapiuose yra vietų blogai atspausdintų — sunkiai įskaitomų.

Patsai laikraščelio turinys įvairus, įdomus ir malonus jį pažvelgti, ypač gerai žinant, prie kokių sunkių aplinkybių dalyse tenka panašūs laikraščeliai leisti. Tai reikalinga atskirų asmenų griežto pasiryžimo — pasišventimo tam darbui, kantrybės. Kaip tik tas redaktorius vargas gabiai šiame numeryje ir aprašytas. Skaitydamas šį aprašymėlį matai tikrą mūsų dalių bei karių charakteristiką šioje srityje. Neteko šio aprašymėlio pradžios skaityti, kadangi prisiūstame „Kario“ Redakcijai numery trūkstanta dviejų lapų; taigi ir daugiau šio numerio medžiagos prabėgo nepastebėtos.

Kai kurie dalykėliai gan gabiai parašyti. Paminėta mūsų kariuomenės penkių metų sukaktuvės; aprašytas paminklo Dr. J. Basanavičiui atidengimas prie Karo Muzėjaus. Vedama „Pulko Kronika“.

R-ša savo rašytoj žemaičių tarmėj pajuokoj „Mandagumas“, rodos, per toli bus nukrypęs nuo realaus kareivio gyvenimo. Jo pajuoka puikiai atitinka naujokui, bet ne senam kareiviui, o ypač baigiusiam mokomą kuopą, kurį jis mini savo „Mandagume“. Man, kelis metus gyvenus irgi kareivinėse, neteko matyti, kad baigęs mokomą kuopą kareivis nemokėtų kariško mandagumo, ypač kaip pavadinti savo viršininką. Rašant panašius dalykėlius reiktų geriau atsiziūrėti į realų gyvenimą, kad bereikalingai nepajuokti, nes tas žemina ir kareivį.

„Tėvynės Gynėjas“ tai bene geriausias iš ėjusių ir einančių mūsų kariuomenės dalių hektografuotų laikraščių. Eina nuo 1919 m. pabaigos. 1919-20 m. daugelis kariuomenės dalių buvo pradėję savo šapirografuotus laikraščelius leisti, bet daugumo neilgas amžius tebuvo. Šiandien šio laikraščelio spausdinama iki 200 egz. Pagirtina, kad vyteniečiai ne tik, kad nenustoja savo laikraščelio leisti, bet dar stengiasi jį tobulinti.

St. Butkus.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 19. Vieni kariai eina į teatrą apsijuosę diržu, kiti be diržo; vieni laike antraktų stovi, kiti sėdi. Auk. Kar. Kursuose, girdėjau, paskelbta, kad einant į karininkų klubą — vakarėliuosna būtina reikia apsijuosti diržu. Bet gyvenime matai kitaip: kaip viešuose, taip ir šeimyniniuose susirinkimuose bei paskaitose matai iš aukštesnių ir žemesnių karininkų vienus su diržais, kitus be diržų. Yra tokių, kurie tvirtina, kad jeigu esi ilgose kelnėse ir su stiblėtais, tai diržo nereikia, o jei su batais apslavęs, tai diržas būtina reikalingas. Ar galima priimant pasveikinimą ranką laikyti kišenėj ar papirosą dantyse?

Prašu gerb. Redakcijos išaiškinti mano klausimus, kadangi būtų svarbu žinoti, kaip iš tikrųjų turėtų būti daroma?
E.T.B.

Ats. 19. Teatre visi turi būti pilnoj uniformoj, taig būtina su diržais. Laike antraktų galima ir sėdėti. Oficialiuose susirinkimuose, ar karys būtų ilgose kelnėse su stiblėtais, ar su batais, privalo būti su diržu. Šeimyniškuose susirinkimuose-vakarėliuose oficialumas neprivalomas. Pasisveikinant nei jaunesnysis, nei vyresnysis negali laikyti rankos kišeniuje ar papirosą dantyse. Sveikinantis visada žiūrėti į akis tam, su kuriuo sveikini.

Kl. 20. Ar gali viršila užginti išeiti iš kareivinių parinkęs dienas, būtent: šeštadienius ir sekmadienius, ir net už dviejų savaitių nuo bausmės uždėjimo dienos, kadangi Dr. St. 40 § nurodyta, kad uždėta pabauda neatidėliojant tuojau įvykdyti?
Nubaustasis.

Ats. 20. Savaime aišku, kad gali pasirinkti dienas ir šeštadieniai bei sekmadieniai kaip tik geriausios bausmės dienos, kadangi paprastomis ir taip kareivis niekur neiš-eina ir nebūtų jam jokia bausmė. Savaitės bei dviejų savaitių atidėjimą dar negalima skaityti atidėliojimu pabaudos įvykdinimo, kadangi, pavyzdžiui, nubaudus 4 dienoms iš kareivinių neišeiti, kaip tik ir atliekama per dvi savaiti (turint galvoj šeštadienius ir sekmadienius).

Kl. 21. Ar mokytojai imami į kariuomenę? Einama gandų, kad išeis nauji įstatymai, kurie mokytojų nuo kareiviavimo neatleis.
A. Valtys.

Ats. 21. Jau tuo reikalu naujas įstatymas yra išleistas, kuris mokytojus irgi atleidžia nuo karinių prievolių. Jis skamba šiaip: „Karinės prievolės įstatymo 26 § pakeičiamas šiaip: Visų mokyklų, kurios vedamos valstybės nustatytomis programomis, mokytojai, turintieji mokytojo cenzą, ir Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos matininkai ir hidrotechnikai nuo karinės prievolės atlikimo atleidžiami iki 32 metų amžiaus, kol eina mokytojo, matininko ar hidrotechniko pareigas. Šiam laikui pasibaigus skiriami į apsaugą. Pastaba II.: Necenzuotiems mokytojams, dirbusiems mokykloje nemažiau vienu metų, karinės prievolės atlikimas mokytojo cenzui įgyti gali būti atidėtas iki 1926 m. rugsejo m. 1 d. (Krašto Ap. Min. Įsak. 19 Nr. 1 §).

Klaipėdoje eina naujas politikos, ekonomijos ir kultūros dienraštis

„Klaipėdos Žinios“

Dienraštis yra skiriamas Klaipėdos Krašto ir Didžiosios Lietuvos visuomenei.

„Klaipėdos Žinios“ bepartinės, stovės sargyboje visų tų mūsų tautos interesų ir siekinių, kurie yra rišami su Klaipėdos uostu ir Lietuvos pajūriu apskritai, kartu rūpindamos suartinti Klaipėdos Kraštą su visa Lietuva bendrais valstybiniais, kultūriniais ir ekonominiais ryšiais.

„Klaipėdos Žinios“ galima užsisakyti nuo kiekvieno mėnesio 1 dienos. Prenumerata: siunčiant paštu mėn. 2.40 lt., metams 28.80 lt.

„Klaipėdos Žinios“ yra pasižadėję bendradarbiauti visa eilė Mažosios ir Didžiosios Lietuvos veikėjų ir literatų.

Pavyzdiniai „Klaipėdos Žinių“ numeriai sunčiami visiems, kas tik atsiųs savo adresą.

Sutinkantieji „Klaipėdos Žinias“ platiuti arba pardavinėti prašomi yra atsiliepti.

„Klaipėdos Žinių“ adresas: Klaipėda, Turgaus g. 48-49.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Majoras P. Ruseckas.

Valstybės spaustuvė. Kaunas, Kanto gatvė Nr. 14.